

moreva, in ga oženila. Vendar tudi žena je bila pre-slaba, da popravi napake vzgoje in izkorenini stare razvade, vsa njena blagost in potrpežljivost nista nič izdali pri divji, zapravljivi naravi in ona se naposled po prestanih mnogih mukah zopet vrne v očetovo hišo.

Velikih idej zastonj iščeš v teh črticah, vendar natančen odsvit narodnega življenja med mohamedanci v Bosni, ki ima mnogo zanimivosti. Z umetniške strani se ne da tem črticam nič oporekati, le Slovenci bodo jeo pri čitanju morda ovirale mnoge turške besede. Hrvatje so s Feridom Maglajlićem dobili v krog svojih pisateljev mohamedanca z lepimi pisateljskimi zmožnostmi.

Janko Bartl.

Od druge strani smo dobili sledečo oceno:

To zbirko skoro izključno moslimskih novelet je Matica nagradila z ustanovo Dušana Kotura, in po zaslugi. Treba je brati to knjižico, da človek spozna, kako so čisti umetnosti škodljiva vsa vprašanja in vsi problemi, ako se ne tičejo neposredno njegovega srca, in da tudi izprevidi, kako smo se s svojo afektiranostjo v slogu in čuvstvu odtujili naravi, ki je pravo umetnost dojila pri prvem kriku in ki ji bo vrgla tudi zadnjo pest prsti na grob. Naša kritika je že do zoprnosti ponavljala, da je treba nazaj k ljudstvu in nazaj k življenju, a kaj hoče pravzaprav s tem reči, je vedela komaj ona sama. Ni ga pisatelja, tudi danes ne, ki bi mislil še tedaj, kadar mu je glava popolnoma mrzla — in to se zgodi včasih — da so res le mali literarni krožki poklicani leposlovje soditi in uživati ali da ne bo vedno zdravo in enakomerno-krepko utripanje velikega srca človeštva ostalo navekomaj edino pravi takt v himni lepote. Ne, temveč naši literatje sami čutijo, da je marsikaj v našem slovstvenem zraku, kar ne diši, a manjka vzgoje in zglediv. Splošno so tuje literature razen nemške, ki jo pa zagreni šola, skoro neznane, naše slovstvo se je pogreznilo v samo sebe in se je vzkalilo, davnih tradicij, ki pri vsakem narodu čistijo in razkužujejo, kadar se splošni okus začne kvariti, pa pri nas sploh ni. Kdo je mar že bil v ljudstvu, ki bi bil vreden in sposoben, da se potomci šolajo ob njem? Ali Jurčič, ali Kersnik, ali Stritar, ali Tavčar?

Pri Hrvatih je precej drugače. Njihovo slovstvo je staro ter preizkušeno v času, in ko so se koncem prejšnjega stoletja tudi pri nas na jugu začele križati razne slovstvene smeri, ki so pristrujile iz Evrope, so bile med Hrvati že izkopane dosti globoke struge, da se vode zopet mirno odtečejo, kadar se povodenj poleže. Tudi Ferid Maglajlić ni prvi, ki je popisoval bosensko moslimsko življenje, a s tolikim čuvstvom, ne vemo, da bi ga kdo pred njim. To so drobne povesti, spisane na dušek in s svežim čuvstvom, brez lepebesedičenja, mikroskopične psihologije, čudnih zapletkov in celo brez duhovitosti, s katerimi nas včasih davijo obupani pisatelji, kadar hočejo nadmodriti svet in sebe. Zdi se, kakor bi Maglajlić ne bil pridedal niti ene besede iz sebe in niti enega dogodka — vsled česar je tudi kompozicija semintja manj zadovoljiva, kot n. pr. pri „Nišanu pokraj ograde“ in „Puščenici“ — ker vse teče tako naravno in resnično. Sam Bog vedi, kaj je v teh malih povesticah tako čudežnega! Ali tisti lepi bosenski jezik, ves prepleten z miloglasno turščino, ali skrivna ljubezen, ki pri Maglajliću še vedno ljubi mesečino in dobro besedo, ali družinska radost in žalost po visokih turških hišah, ali čar idealno na-

dahnjene dobrote, s katero pisatelj gleda in popisuje življenje? Ali vse? To je gotovo, da je Maglajlić jako krepka osebnost, in jaz se ne bojim — na lastno odgovornost in kolikorkoli je drzna — postaviti njegov „Nišan kraj groba“, „Bruka“, „Inoča“ in „Na selu“ Turgenjevju in najboljšemu, kar je napisal Maupassant, ob bok. Ljudi, ki občutijo semintja potrebo ozreti se po lepi knjigi, opozarjam na Maglajlića; preko jezikovnih težav bo za silo pomogel mali slovarček turških besed, ki stoji ob koncu.

Franc Bregar.

Knjige društva sv. Jeronima za 1. 1909.

1. „Danica.“ Koledar i ljetopis društva svetog jeronimskoga za god. 1910. O njej sem obširneje izpregovoril v zadnji lanski številki.

2. „Kruh nebeski.“ Molitvena i poučna knjižica. Složio ju Josip Celinščak, svećenik družbe Isusove. — 12^o, str. 480. Društvo je izdalo že pred več leti prekrasni Kanižličev molitvenik: „Pobožnost molitvena“, ki ga pa narod ni tako sprejel, kakor je odbor pričakoval. Molitvenik je preobširen, jezik morda za kaj-kovce malo pretežak, a kar je glavno, narod še vedno pričakuje, da mu daš v roke gotovo knjigo in tako si menda tudi molitvenika ne more misliti, da ne bi bil vezan. Tej njegovi želji bode ustregel molitvenik: „Kruh nebeski“, ki ga sprejme vsak društveni člen v ličnem vezu. V molitveniku, okrašenem tudi z lepimi slikami, najdeš raznovrstne pobožnosti, katere bodo narodu v raznih prilikah dobro došle, kratek krščanski nauk in razne svete pesmi. Upam, da se bo ta molitvenik razširil in omilil med hrvaškim narodom.

3. Biblijska povjest. Knjiga I. Od stvorenja svijeta do Davida. Napisao dr. Dinko Gudek. — Vel. 8^o, str. 220—390. — Pisatelj je pri sestavljanju biblijskih zgodb izbral zlato srednjo pot in je v drugem delu prve knjige obdelal zgodovino Izraelcev od Jozveta do Davidove smrti. Pisatelj se kolikor mogoče naslanja na besedilo sv. pisma, pripovedovanje mu je zanimivo, jezik lep. Želel bi pa, da se malo več truda posveti slikam, ki so zelo meglene in nerazločne.

4. Poučni razgovori. IV., 8^o, str. 94. — Na prvem mestu dokazuje urednik Ferdo Rožić v kratkih pogovorih bivanje božje, kakor je lani govoril o veri. Učitelj Kvirin Broz poučuje v kratkem članku kmeta, naj na polju ne dela preveč ozkih krajev. Pravna črtica Miroslava Danića: „Dosmrtno uzdržavanje“ daje navodila onim, ki si žele, ko izročajo svoje premoženje drugemu, izgovoriti do smrti kake pravice. Prav zanimiv je članek našega rojaka Ed. Engelmana: „Bjesnóca“ (steklina), ki daje potrebni pouk narodu o tej strašni in še vedno česti bolezni. „Pčelarske mrvice“ bodo razveselile umnega čebelarja, a članek „Naš ustav“ bo poučil danes, ko se mora tudi kmet baviti kolikor toliko s politikom, o najvažnejših državnih uredbah.

09960

Iz drugih književnosti.

Dantes poetische Werke. Neu übersetzt von Richard Zoozmann. I.—III. Band: Die Göttliche Komödie. IV. Das Neue Leben. — Dantes letzte Tage. Eine Dichtung von Richard Zoozmann. Ker prin-